

משנה

1 שלש עצמות ישנם ברגל הבהמה. העליונה היא הירך, המחוברת
2 בראשה לעצם האליה ובתחתיתה לעצם השוק. העצם האמצעית
3 היא השוק, ובתחתיתה נמצא צומת הגידים. והעצם התחתונה היא
4 הרגל, שמחוברים בו הפרסות, והיא קרויה 'ארכובה הנמכרת עם
5 הראש'. ובין העצם התחתונה לאמצעית יש עצם קטנה שהיא
6 הערוקם. המשנה דנה בענין הטריפות שברגל: **בַּהֲמָה שֶׁנֶּחְתְּבוּ**
7 **רְגְלֶיהָ** האחוריות, מן ה**אֲרֻבּוֹתָהּ** שהוא הפרק המחובר בין העצמות
8 ול**מִטְּפָה** ממנו, **בְּשֵׂרָהּ**, שאין זה גורם לטריפות הבהמה. אבל אם
9 נחתכו רגליה מן ה**אֲרֻבּוֹתָהּ** ו**לְמַעְלָהּ**, פְּסוּלָהּ וטריפה.

10 ו**כֵּן כְּשֶׁנִּפְּלָה** או נחתך **צוּמַת הַגִּידִין**, שהוא מקום שהגידים דבוקים זה
11 בזה ונראים כאחד, ונמצא בתחתית העצם האמצעית לפני הפרק, אף
12 שלא נחתכה העצם, הבהמה טריפה.

13 ואם **נִשְׁפַּר הָעֵצֶם** ולא נחתך, **אִם רוֹב הַבָּשָׂר** שסביב מקום השבר
14 **קָיָים**, ומכסה את רוב עובי וזיקף העצם, שְׁחִיטָתוֹ של הבהמה
15 **מִטְּהֵרָתוֹ** לאבר, ואין נחשב כאבר המדולדל, אלא כאבר מהבהמה
16 ואף מותר באכילה. **וְאִם לֹא**, שאין מכסה הבשר את רוב הזיקף
17 העצם, **אִין שְׁחִיטָתוֹ מִטְּהֵרָתוֹ** לאבר, ואף כשהבהמה מותרת,
18 מהשבר ולמטה אסור באכילה, שנחשב כאבר המדולדל והשחיטה
19 אינה מתירתו.

גמרא

21 הארכובה היא הפרק שבין העצמות. הגמרא מבארת באיזו ארכובה
22 דיברה המשנה: **אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אֱמֵר רַבִּי תִּימָא**, 'למטה'
23 שאמרה המשנה, שכשנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשירה,
24 הכוונה **לְמִטְּפָה מִן הָאֲרֻבּוֹתָהּ** מיד, שנחתכו מיד בסמוך לארכובה זו
25 מלמטה, כשירה. ו**לְמַעְלָה** שאמרה המשנה טריפה, הוא **לְמַעְלָה מִן**
26 **הָאֲרֻבּוֹתָהּ**, כלומר מיד בסמוך מלמעלה. ו**בְּאִיזוֹ אֲרֻבּוֹתָהּ אָמְרוּ**,
27 **בְּאֲרֻבּוֹתָהּ הַנִּמְכָּרֶת עִם הָרֹאשׁ**, שהיא הפרק שבין העצם התחתונה
28 לאמצעית, שאם נחתכה הרגל למטה מהארכובה בסמוך לה, היינו
29 בעצם התחתונה, כשירה, ואם נחתכה למעלה מהארכובה בסמוך
30 לה, היינו בתחילת העצם האמצעית במקום צומת הגידים, טריפה,
31 וכל שכן שאם נחתכה בגובה של העצם האמצעית, שהיא טריפה.
32 אך **עוֹלָא אָמַר** בשם **רַבִּי אוֹשְׁעִיא**, משנתינו עוסקת באתה ארכובה
33 **שֶׁנִּגְנְדוּ** – שכנגד אורתו מקום שהמשנה עוסקת בו, **בְּנִמְלֵ נִיבָר** –
34 מקום זה בולט בגמל, והיינו הארכובה המחברת בין העצם האמצעית
35 והעליונה. ואם נחתכה הרגל למטה מארכובה זו, כלומר בעצם
36 האמצעית, כשירה, ואם נחתכה למעלה ממנה, כלומר בעצם
37 העליונה, טריפה.

38 עולא מוכיח את שיטתו מהמשנה: **אָמַר לִיה עוֹלָא לְרַב יְהוּדָה**,
39 **בְּשֵׁלְמָא לְדִידֵי דְאִמְיָא** – לשיטתי שאמרת שהארכובה היא
40 **שֶׁנִּגְנְדוּ בְּנִמְלֵ נִיבָר**, ואם כן נחתכה הרגל בעצם האמצעית כשירה,
41 היינו דקתני בסיפא **וְכֵן שֶׁנִּפְּלָה צוּמַת הַגִּידִין**, ללמדך שאף בעצם
42 האמצעית רק אם נחתך בגובה כשירה, אך אם נחתך בתחתיתו
43 במקום צומת הגידים, טריפה. **אָלָא** לְדִידֵךְ שהארכובה היא זו
44 הנמכרת עם הראש, ואם נחתכה הרגל בעצם האמצעית טריפה, **מָאִי**
45 **וְכֵן שֶׁנִּפְּלָה צוּמַת הַגִּידִין**, הרי כיון שנחתכה הרגל אף צומת הגידים
46 נחתך, ואם כן ניטל צומת הגידים כלול בנחתכה הרגל.

47 מתרצת הגמרא: **אָמַר לִיה רב יהודה לעולא**, הרישא מדברת כגון
48 שנשבר העצם מעל ה**רְבֻבָה בְּלֹא** שנחתך **צוּמַת הַגִּידִים**, שהגידים
49 קיימים. והסיפא מדברת כשנחתך **צוּמַת הַגִּידִים בְּלֹא** שנחתכה
50 ה**רְבֻבָה**, שהעצם האמצעית קיימת. וללמדנו שבשניהם נטרפת
51 הבהמה.

52 מקשה עולא על התירוץ: **וְהָא' נֶחְתְּבוּ קִתְּנֵי בְרִישָׁא**, שמשמע
53 שנחתכה הרגל עם צומת הגידים, ואין להעמידה כשנשברה העצם
54 ללבד, ואם כן ניטל צומת הגידים בכלל נחתך הרגל הוא. **אִישְׁתִּיק רב**
55 **יהודה**.

56 אולם **לְבַתֵּר דְּנִפְּק** – לאחר שיצא עולא, **אָמַר רב יהודה לעצמו**,

58 **מָאִי מִעָמָא לֹא אָמַר לִיה** – מדוע לא השבתי לו, שאכן כוונת
59 המשנה שנחתכה הרגל לגמרי, אך **לְמִטְּפָה** שאמרה המשנה הוא
60 **לְמִטְּפָה מִן הָאֲרֻבּוֹתָהּ** ומצומת הגידים, שבנחתכה בעצם התחתונה
61 כשירה, וכן **לְמַעְלָה**, אין הכוונה למעלה מהארכובה מיד, אלא
62 שנחתך בגובה של העצם האמצעית **לְמַעְלָה מִצוּמַת הַגִּידִין**,
63 שכשחותך שם את הרגל רק העצם נחתכת ולא צומת הגידים, ולכן
64 צריכה המשנה לחדש שבנחתכה הרגל בעצם האמצעית מעל צומת
65 הגידים טריפה, וגם לחדש שאם ניטל צומת הגידים בלא חיתוך
66 העצם, טריפה משום חיתוך הגידים עצמם.

67 **הָדֵר** – שוב חזר בו רב יהודה **וְאָמַר**, טוב שלא השבתי לו כן, **וְכֵי לֹא**
68 **אָמַר לִיה** תשובה הוגנת שהרישא התכוונה לארכובה בלא צומת
69 הגידים, **וְאָמַר לִי הִרִי נֶחְתְּבוּ קִתְּנֵי. הֲכָא נָמִי**, אילו הייתי משיב
70 תשובה זו, היה משיבי שהרי **מִן הָאֲרֻבּוֹתָהּ וְלְמַעְלָה** קִתְּנֵי במשנה,
71 שמשמע מיד מעל הארכובה התחתונה טריפה, ושם הוא מקום צומת
72 הגידים, ואין לומר שלמעלה הכוונה למעלה מצומת הגידים.

73 הגמרא מביאה לשון אחרת ברב יהודה: **רַב פִּפְא מִתְּנֵי הֲכִי, אָמַר**
74 **רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אֱמֵר רַבִּי תִּימָא**, 'למטה' האמור במשנה
75 שכשנחתכו רגליה כשירה, פירושו **לְמִטְּפָה מִן הָאֲרֻבּוֹתָהּ וּמִצוּמַת**
76 **הַגִּידִין** (שנמצא בתחתית העצם האמצעית), היינו כוונתה לעצם
77 התחתונה ששם לעולם כל שיחותך בה כשירה, ו**לְמַעְלָה** שאמרה
78 המשנה טריפה, פירושו **לְמַעְלָה מִן הָאֲרֻבּוֹתָהּ וּמִצוּמַת הַגִּידִין**,
79 והיינו לעצם העליונה ששם לעולם טריפה. ומבארת המשנה את דין
80 העצם האמצעית, **וְכֵן שֶׁנִּפְּלָה צוּמַת הַגִּידִין**, כלומר, בעצם
81 האמצעית יש אופן שטריפה יש אופן שכשירה, שאם נחתכה הרגל
82 בחלק התחתון של העצם במקום צומת הגידים, טריפה, ואם נחתכה
83 בחלק העליון מעל צומת הגידים, כשירה. מסיים רב פפא: **וְאֲרֻבּוֹתָהּ**
84 **גּוֹפָתָה**, מתפרשת כ**דְּעוֹלָא אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא**, שהכוונה לארכובה
85 העליונה שכנגדו בגמל ניבר, ולכן למעלה ממנה הכוונה לעצם
86 העליונה ששם טריפה בכל ענין.

87 נמצא, שלעולא ולרב פפא, אם נחתכה העצם האמצעית בחלקה
88 העליון מעל צומת הגידים, כשירה, ואם נחתכה בצומת הגידים
89 שהוא בחלק התחתון, טריפה. משה הגמרא: **וּמִי אִיכָא מִיָּדֵי**
90 **דְּאִילוּ מְדַלֵּי פְּסִיק לִיה, וְחִיָּה, מִתְּנֵי פְּסִיק לִיה, וּמִתָּה – וְכֵי יֵשׁ**
91 **אבר** בבהמה, שאילו יחתכו למעלה, תחיה הבהמה וכשירה, ואילו
92 יחתכו למטה, תמות וטריפה, והלא הדעת נותנת שככל שהחתך
93 קרוב יותר למרכז גוף הבהמה, היא יותר קרובה למות מחמתו. ואילו
94 לשיטתכם, אם חותך בעצם האמצעי במקום צומת הגידים טריפה,
95 ואם חותך מעל צומת הגידים כשירה.

96 מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב אֲשִׁי**, וכי סוגי **מְרָפוֹת קָא מְדַמֵּית לְהָדְדֵי**
97 [– זה לזה], הרי **אִין אוֹמְרִין בְּמְרָפוֹת זוֹ הַזְּמָה לְזוֹ, שְׁהִרִי מִצְאָנוּ**
98 **בבהמה** שחזו**תְּרַבָּה מִפְּאָן וּמִתָּה**, ואם חזו**תְּרַבָּה מִפְּאָן וְחִיָּה**, וכגון
99 שבנחתכו וסימנים בצוארה היא מתה, אך אם חותך כל כתפיה היא
100 חיה, אלא ודאי שאין כל האיברים שוים, שיש אבר שהחיות תלויה
101 בו יותר משאר איברים, ואף כאן עיקר החיות בעצם האמצעית
102 תלויה בצומת הגידים ולא למעלה ממנו.

103 הגמרא מבארת את מקום צומת הגידים. מבררת הגמרא: **וְאֵלּוּ הֵן**
104 **צוּמַת הַגִּידִין** – מדיכן מתחיל והיכן כלה כח חיותם של הגידים.
105 משיבה הגמרא: **רַבָּה אָמַר** בשם **רַב אֲשִׁי, דְּאִנְרָמָא וּלְבָר** – הגידים
106 שבעצם האמצעית ולחוץ כלפי מעלה. שמעל הפרק בעצם
107 האמצעית ישנם כשתים ושלש אצבעות שאין עליהם בשר אלא רק
108 גידים הצמודים לעצם, ואין זה צומת הגידים, אלא כשפורשים
109 מהעצם ומהלכים בבשר, שם מתחיל צומת הגידים. וכל זמן שעדיין
110 צומתים וקשורים יחד ונראים כגיד אחד, הוא צומת הגידים, עד
111 שמתפשטים ומתפצלים זה מזה, וכמבואר להלן. **רַבָּה פַּר רַב הוּנָא**
112 **אָמַר** בשם **רַב אֲשִׁי, דְּאִנְרָמָא וּלְגִיזוּ** – הגידים שבעצם האמצעית
113 ולפנים עד הפרק. שרק היכן שהגידים צמודים לעצם, שאין שם בשר
114 כלל, כלפי מטה עד הפרק הוא צומת הגידים, אבל למעלה היכן
115 שמהלכים בבשר אינו צומת הגידים. **רַבָּא בְרִיה דְּרַבָּה פַּר רַב הוּנָא**

ג"ע טייטשט מען דעם מאמר אז ער לערענט תורה און די תורה נעהמט איהם פאנאדער, די דברי תורה דערנעמען איהם.

שבת פֿרשת תצא תר"ג, בְּשֶׁלֶחַן קָדוֹשׁ הַיּוֹם הַזֶּה הָיָה הַצֵּמַח צֶדֶק" לֵאמֹר: עוֹלָם הָיָה הוּא עֲלָמָא דְשִׁקְרָא [=עוֹלָם הַשֶּׁקֶר], לְכֵן הָנַה גַּם בְּהַטּוֹב מְעַרְבַּ פְּסֻלַּת, וְצָרִיף בְּרוּר בְּדַרְךָ מְלֻמְטָה לְמַעַלְה וּבְדַרְךָ מְלֻמְעַלְה לְמַטָּה. הָעוֹלָם הַפֶּא הוּא עֲלָמָא דְקָשׁוּט [=עוֹלָם הָאֱמֶת] – הָנַה גַּם הַדְּבָרִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה הַמְדַבְּרִים בְּעֵנְיָנִים הַנִּרְאִים לְחַסְרוֹן, הָרִי כְּמוֹ שְׁלּוּמִדִּים אוֹתָם בְּגֵן עֵדֵן הֵם מַעַלְה. – וְהַתְּחִיל לְנַגֵּן, וְהָרָאָה בְּיָדוֹ הַקְּדוּשָׁה לְאוֹת כִּי יִנְגְנוּ אֹתוֹ. בְּנֵי הַ"צֵּמַח צֶדֶק" הַתְּחִילוּ לְנַגֵּן, וְאַחֲרֵיהֶם עָנּוּ כָּל הַחֲסִידִים בְּקוֹל שִׁיר שֶׁהִלְהִיב הַלְּבָבוֹת. – פֶּשְׁגָמַר לְנַגֵּן אָמַר הַ"צֵּמַח צֶדֶק": בְּעֲלָמָא דִּין [=בְּעוֹלָם הָנֶה] פְּרוּשׁוֹ שֶׁל הַמְּאָמֵר (סִנְהֶדְרִין צַט, ב) "הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְפָרְקִים" – שְׁהוּא לּוֹמֵד תּוֹרָה לְעֵתִים; בְּגֵן עֵדֵן מְפָרְשִׁים אֶת הַמְּאָמֵר – שְׁהוּא לּוֹמֵד תּוֹרָה וְהַתּוֹרָה "מְפָרְקַת" אוֹתוֹ לְפָרְקִים, דְּבָרֵי הַתּוֹרָה "תּוֹפְסִים" אוֹתוֹ.

המשך ביאור למס' חולין ליום שבת קודש עמ' ב

העצם יצא לחוץ, ובאופן זה כשירה אף שמסביב לעצם גלוי. וְאָמַרְי 38
לָהּ – וַיֵּשׁ שֶׁאִמְרוּ, שֶׁצָרִיךְ שִׁיכְסֶה עוֹר וּבֶשֶׂר רֹבֵן הַקְּיָפוֹ, כְּלוּמַר, רוֹב 39
הַבֶּשֶׂר הַמְקִיף אֶת הָעֵצִים כִּיִּים בַּמְקוֹם הַשֶּׁבֶר, וְאִפְּלוֹ אִם פְּנֵי הַשְּׁבִירָה 40
מְגוּלִים כְּשִׁירָה. אָמַר רַב פֶּפְא, כִּיִּין שְׁנַחֲלֵקוּ בּוֹ הָאִמּוּרָאִים, הַלְּבָבְךָ 41
בְּעֵינֵיךָ [–צָרִיךְ] רוֹב עוֹבֵינֵי, וּבְעֵינֵי רוֹב הַקְּיָפוֹ, וְרַק אִם קִיִּימִים שְׁנִידִים 42
כְּשִׁירָה. 43
בְּבֵרִיתָא נֶאֱמַר 'אִם עוֹר וּבֶשֶׂר חוֹפִים אֶת רֹבּוֹ'. הַגְּמָרָא דְנָה בְּדִין 44
הָעוֹר לְגַבֵּי חוֹפֵי: אָמַר עוֹלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עוֹר הָרִי הוּא כְּבִשָׂר, 45
שֶׁאִם נִיטַל הַבֶּשֶׂר מִתַּחַת לָעוֹר וְהָעוֹר לְבָדוּ חוֹפֶה אֶת רוֹב עוֹבֵי 46
וְהַקְּיָפוֹ שֶׁל הַשֶּׁבֶר, הָאִבֵּר מוֹתֵר, וְהִרִי זֶה כְּאִילוֹ חוֹפֶהוּ בֶּשֶׂר. 47
מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אָמַר לִיָּה רַב נַחֲמָן לְעוֹלָא, וְלִיָּמָא – תֵּאֲמַר וְתַפְרֵשׁ 48
מִר אֶת דְּבָרֵי רַבִּי יוֹחָנָן לְחוּמְרָא, שְׁעוֹר מְצַטְרֵף לְבִשָׂר, וְהִינּוּ 49
שֶׁהַחֲיִפוֹי יִכּוֹל לְהִיּוֹת חֲצִיִּי בֶּשֶׂר וְחֲצִיִּי עוֹר, אֲבָל עוֹר לְבָדוּ לֹא מוֹעִיל, 50
דְּהָא 'עוֹר וּבִשָׂר' קָתִיב בְּבֵרִיתָא, וּמִשְׁמַע שֶׁצָרִיךְ אֶת שְׁנֵידִים 51
לְהַכְשִׁיר. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אָמַר לִיָּה עוֹלָא לְרַב נַחֲמָן, אָנּוּ [–אֲנּוּ] 52
'עוֹר אוֹ בִשָׂר' תְּנִינָן [–שְׁנֵידִים בְּבֵרִיתָא], שְׁכַל אַחַד לְעַצְמוֹ מוֹעִיל. 53
הַגְּמָרָא מְבִיאָה לְשׁוֹן אַחֲרַת בְּשׁוּמְעָה זֶה: אִיכָא דְאָמַרְי, [אָמַר עוֹלָא] 54
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עוֹר מְצַטְרֵף לְבִשָׂר, שֶׁאִם הַחֲיִפוֹי חֲצִי בֶּשֶׂר וְחֲצִי 55
עוֹר כְּשִׁירָה. 56
אָמַר לִיָּה רַב נַחֲמָן לְעוֹלָא, וְלִיָּמָא מַר, עוֹר מְשָׁלִים לְבִשָׂר 57
לְחוּמְרָא, שֶׁצָרִיךְ שְׁרוֹב הַחֲיִפוֹי יִהְיֶה בֶּשֶׂר, וְעוֹר יִכּוֹל רַק לְהַשְׁלִים 58
בְּמִיעוּטוֹ. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אָמַר לִיָּה עוֹלָא לְרַב נַחֲמָן, אָנּוּ עוֹבְדָא 59
[–מַעֲשֵׂה] וְדַעֲנָא, שְׂרֵבִי יוֹחָנָן הַכְּשִׁיר חֲצִי בֶּשֶׂר וְחֲצִי עוֹר, דְּהָהוּא פֶּר 60
גּוֹזְלָא דְהוּנָה בִּי [–בְּבִית] רַבִּי יִצְחָק, דְּעוֹר מְצַטְרֵף לְבִשָׂר הוּא, 61
כְּלוּמַר נִשְׁבְּרָה רְגֵלוֹ שֶׁל הַגּוֹזֵל, וְרוֹב עֲבִיּוֹ וְהַקְּיָפוֹ שֶׁל הָעֵצִים כּוֹסֶה 62
בְּמַחְצָה בֶּשֶׂר וּמַחְצָה עוֹר, וְאִתָּא לְקַמְיָה דְרַבִּי יוֹחָנָן וְאִבְשָׁרֵיהּ. 63
וּמִכָּאֵן לְמִדְתֵּי שְׁלֵרְבֵי יוֹחָנָן עוֹר מְצַטְרֵף לְבֶשֶׂר. דוּחָה רַב נַחֲמָן: אָמַר 64
לִיָּה רַב נַחֲמָן לְעוֹלָא, פֶּר גּוֹזְלָא קְאָמְרַת [–אִמְרַת], אִין לְהוֹכִיחַ מִמֶּנּוּ, 65
לִפִּי שְׂפֵר גּוֹזְלָא דְרַבִּי שְׁאֲנִי, שְׂכִיִּין שְׁהוּא רַךְ עוֹרוֹ נֶחֱשֵׁב כְּבֶשֶׂר, 66
וְלִכְךָ הַתִּיר רַבִּי יוֹחָנָן בְּמַחְצָה עוֹר. אֲבָל בְּבַהֲמָה שְׁעוֹרָה קִשְׁוּהּ, שְׂמַא 67
נֶאֱמַר לְחוּמְרָא שֶׁצָרִיךְ רוֹב בֶּשֶׂר. 68
הַגְּמָרָא דְנָה לְגַבֵּי גִידִים רַכִּים, הָאִם הֵם מְצַטְרֵפִים לְבֶשֶׂר: הִנְהוּ 69
[–אוֹתָם] גִּידֵין רַבִּין, דְּאָתוּ לְקַמְיָה דְרַבִּי, לְדוֹן אִם מְצַטְרֵפִים לְבֶשֶׂר 70
לְחַפּוֹת אֶת רוֹב הַשֶּׁבֶר. אָמַר רַבָּה, וְדַאי יֵשׁ לְהַכְשִׁיר, מִשּׁוּם שְׁלֵמָא 71
לְיַחֲוֵשׁ לָהּ לּוּמַר שְׁאִינִים מְצַטְרֵפִים, הִלָּא יֵשׁ לְהַתִּירֵם מִשְׁנֵי טַעֲמֵי, 72
תְּרָא, דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, גִּידֵין רַכִּים שֶׁל בְּהֵמָה שְׁפוֹפֵן לְהַקְשׁוֹת, 73

המדולדלים בבהמה, אם נשחטה בהמה הוכשרו פרמיה – דם 1
שחיטתה מכשיר את הבהמה לקבל טומאת אוכלין, דברי רבי מאיר. 2
רבי שמעון אומר, לא הוכשרו, מבואר שצריך האבר הכשר לקבל 3
טומאת אוכלין, ואינו מטמא מחמת עצמו כאבר מן החי, לפי שאין 4
שחיטה עושה ניפול, שלא כדברי חכמי ארץ ישראל שהאבר טמא 5
בטומאת אבר מן החי. 6
אמר ליה רב חסדא לרבא, הקשיתי מהברייתא, מפני שאת הקושיא 7
ממתניתין איכא לדחויי פדדחין – יש לדחות כמו שדחינו לעיל 8
(ע), שאכן האבר המדולדל טמא טומאת אבר מן החי ואינו צריך 9
הכשר, וכוונת המשנה 'הוכשרו בדמיה' היא על הבשר המדולדל 10
בלבד, שאפילו אם נאמר ששחיטה עושה ניפול, אין טומאת נבילה 11
בבשר הפורש מן החי, כיון שבכדי לטמא טומאת אבר מן החי, צריך 12
שיהא בו בשר עצמות וגידים. 13
הגמרא חוזרת לדון במחלוקת רב ושמואל בנשברה למעלה 14
מהארכובה ואין רוב הבשר קיים: כי פליג – כאשר עלה רבי ירמיה 15
לארץ ישראל, אשכחיה [–מצאנו] לרב ירמיה בר אבא, שהיה 16
תלמידו של רב, דתיב וקאמר ליה להא שמעתא – שישב ואמר 17
שמועה זו בשם רב. אמר ליה רבי זירא לרב ירמיה, יישר – יפה 18
אמרת, [בן הרבשה] פירשהו 'אריוף', כבבל. שואלת הגמרא: 19
'אריוף' מנו [–מיהו]. משיבה הגמרא: שמואל, שנקרא על שם אריה 20
שהוא כינוי למלך, משום שהלכה כמותו בדינים, כשם שדינא 21
דמלכותא דינא. 22
מקשה הגמרא: והא מיפלג פליג – והרי שמואל חולק על רב, והתיר 23
את הבהמה אף בנשבר למעלה מהארכובה, וכיצד אמר רבי זירא 24
ששמואל פירש כרב. מתרצת הגמרא: תרד [–חזרו] ביה שמואל 25
לנביה דרב, והודה לרב שאף הבהמה אסורה בנשבר למעלה 26
מהארכובה ואין רוב בשר קיים. 27
במשנתנו מבואר בנשבר העצם, שאם רוב הבשר קיים האבר מותר, 28
ואם אין רוב הבשר קיים האבר אסור. הגמרא מבררת מהו 'רוב 29
הבשר קיים': תנו רבנן, נשבר העצם, ויצא חלק ממנה לחוץ, ונמצא 30
השבר מגולה, אם עור ובשר חופין [–מכסים] את רובו של מקום 31
השבירה, האבר מותר, אם לאו, שרוב השבר אינו מחופה בעור 32
ובשר, אסור. 33
מבררת הגמרא: וקמה רובו – איזה חלק בשבר צריך לכסותו ברוב 34
עור ובשר. משיבה הגמרא: כי אתא – כאשר בא רב דימי מארץ 35
ישראל לבבל, אמר בשם רבי יוחנן, רוב עוביו של העצם, כלומר 36
רוב חלל העצם שהוא פני השבירה מכוסה, ורק מיעוט מקום חלל 37

לאחר שמסיים ההפטרה יאמר המפטיר ברכות אלו

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, צור כל העולמים, צדיק בכל הדורות, האל הנאמן האומר ועושה, המדבר ומקיים, שכל דבריו אמת וצדק: נאמן אתה הוא יי אלהינו ונאמנים דבריו, ודבר אחד מדבריו אחר לא ישוב ריקם, כי אל מלך נאמן ורחמן אתה. ברוך אתה יי, האל הנאמן בכל דבריו:

רחם, על ציון כי היא בית חיינו, ולעלובת נפש תושיע ותשמח במהרה בימינו. ברוך אתה יי. משמח ציון בבניה:

שמחנו, יי אלהינו, באלהינו הנביא עבדך, ובמלכות בית דוד משיחך, במהרה יבוא ויגל לפנינו, על פסאו לא ישב זר, ולא ינחלו עוד אחרים את פבורו. כי בשם קדשך נשבעת לו, שלא יכפה גרו לעולם ועד: ברוך אתה יי, מגן דוד:

על התורה, ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הזה, שנתת לנו יי אלהינו לקדשה ולמנוחה, לכבוד ולתפארת. על הכל, יי אלהינו אנחנו מודים לך, ומברכים אותך. יתברך שמך בפני כל חי תמיד לעולם ועד: ברוך אתה יי, מקדש השבת:

זמן תחילת קידוש לבנה באה"ק:
תחילת ליל שני, ו' אלול

המשך ביאור למס' חולין ליום שבת קודש עמ' א

19 אָמַר לָו, שָׁמְעוּ מִנִּי מִלֵּתָא דְמִנְבְּרָא רַבָּה שְׁמִיעַ לִי, וּמִיָּהוּ – וּמִיָּהוּ
20 אוֹתוֹ אָדָם גְּדוֹל, הוּא שְׁמוּאֵל, שֶׁכַּךְ אָמַר, צוּמַת הַגִּידִין שְׁאִמְרוּ הוּא
21 מְקוּם שֶׁהַגִּידִין צוּמְתִין בּוֹ, וּמְקוּם שֶׁצּוּמְתִין עַד מְקוּם
22 שְׁמִתְפַּשְׁטִין וּמִתְרַחֲקִים זֶה מִזֶּה.
23 הַגְּמָרָא מְבִיאָה שִׁיעוּר לְאוּרְכּוֹ שֶׁל צוּמַת הַגִּידִים. שׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא:
24 לְשִׁיטַת שְׁמוּאֵל שֶׁהוּא מִמְּקוּם שֶׁהַגִּידִים צוּמְתִים וְעַד מְקוּם
25 שִׁמְתַּפְּשִׁים, וְכַמּוֹה הוּא שִׁיעוּרוֹ לְפִי מִידָה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אָמַר
26 אַבְיִי, אֲרַבְּעָה בְּמִדֵּי בְּתוּרָא – אוּרְכּוֹ כְּרוּחַב אַרְבַּע אַצְבָּעוֹת, בְּשׂוֹר.
27 שׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: בְּבַהֲמָה דְקָה, מָאִי – מָהוּ שִׁיעוּרוֹ. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא:
28 אָמַר אַבְיִי, אֵין בְּהֵם שִׁיעוּר קְבוּעַ בְּאוּרְכּוֹ, אֲלֵא שִׁיעוּרָם הוּא לְפִי
29 מְרִיאֵיהֶם וּמְשִׁמוּשָׁם, וְהֵינְנוּ בְּלִיטֵי – בְּמְקוּם שֶׁהֵם נִיכְרִים קוּדָם
30 שִׁיבְלְעוּ בְּבֶשֶׂר, הוּוּ צוּמַת הַגִּידִים, בְּלִיעֵי – אַךְ לְאַחַר שֶׁנִּבְלְעוּ
31 בְּבֶשֶׂר, לֹא הוּוּ צוּמַת הַגִּידִים. אֲשׁוּנֵי – כִּשְׁהֵם קָשִׁים, הוּוּ צוּמַת
32 הַגִּידִים, רַבִּיכֵי – וּכְשֶׁהֵם רַכִּים לֹא הוּוּ צוּמַת הַגִּידִים. אֲלִימֵי –
33 הַגְּדוֹלִים וְהַגְּסִים הוּוּ צוּמַת הַגִּידִים, קְמִינֵי – וְהַקְּטָנִים וְהַדְּקִים לֹא
34 הוּוּ צוּמַת הַגִּידִים. חוּוֹרֵי – הַגִּידִים הַלְּבָנִים הוּוּ צוּמַת הַגִּידִים, לֹא
35 חוּוֹרֵי – שְׂאִינֵם לְבָנִים לֹא הוּוּ צוּמַת הַגִּידִים.

1 אָמַר בְּשֵׁם רַב אַסִּי, דְּעִלְוֵי עֲרֻקוּמָא – הַגִּידִים שֶׁמַּעֲצֵם הָעֲרֻקוֹם
2 וְלִמְעֵלָה הֵם צוּמַת הַגִּידִים. כְּלוּמַר, הָעֲרֻקוֹם הוּא עֵצִם שֶׁנִּמְצָא בְּפֶרֶק
3 בֵּין הָעֵצִם הַתַּחְתּוֹנָה וְהָאֲמִצְעִית, וְלִמְעֵלָה מִמֶּנּוּ מִתְחִיל צוּמַת
4 הַגִּידִים, שְׂאֵם נִחְתְּכָה הַרְגַל בֵּין הָעֲרֻקוֹם לְעֵצִם הָאֲמִצְעִית, טְרִיפָה.
5 וְלִדְעוֹתוֹ צוּמַת הַגִּידִים מִסְתֵּיִם בְּמְקוּם שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים הַגִּידִים זֶה מִזֶּה.
6 וְהוּא הַשִּׁיעוּר הַגְּדוֹל מְכוּלָם.
7 יְתִיב תְּהוּא מְרַבְּנָן קָמִיה דְּרַבִּי אַבָּא, וְיְתִיב וְקָאֵמַר, דְּעֲרֻקוּמָא
8 גּוּפָה – אַף הַגִּידִים שֶׁכִּנְגַד עֵצִם הָעֲרֻקוֹם עֲצֵמוֹ, נִחְשָׁבִים צוּמַת
9 הַגִּידִים. אָמַר לִיָּה רַבִּי אַבָּא לְתַלְמִידָיו, לֹא תִצְיָתוּ וְ-תִשְׁמְעוּ לִיָּה,
10 שֶׁהוּא מִחֲמִיר יֵתֵר עַל הַמִּידָה, אֲלֵא הָכֵי אָמַר רַב יְהוּדָה, צוּמַת
11 הַגִּידִים הוּא הֵיכָא דְּרַבְּעֵי מַפְּחֵי – הֵיכָן שְׁחוֹתֵכִים הַטְּבָחִים כְּשֶׁרוֹצִים
12 לְפִשׁוּט אֵת הָעוֹר שֶׁל הָרְגֵלִים הָאֲחֻרִיּוֹת. וְהֵינְנוּ כְּרַבָּא בְּרִיָּה דְּרַבָּה
13 בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב אַסִּי, שֶׁסָּבַר שֶׁהוּא מֵעַל עֵצִם הָעֲרֻקוֹם.
14 אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, צוּמַת הַגִּידִים שְׁאִמְרוּ, הוּא מְקוּם
15 שֶׁהַגִּידִין צוּמְתִין, כְּלוּמַר מְחוּבְרִים וְדְבוּקִים זֶה בְּזֶה, וְנִרְאִים כְּגִיד
16 אֶחָד. וְהֵינְנוּ מֵעֵצִם הָעֲרֻקוֹם וְלִמְעֵלָה. שׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: וְעַד בְּמָה
17 אֲרֻכּוֹ כִּלְפֵי מְעֵלָה, הֵיכָן הוּא מִסְתֵּיִם. אָמַר לָהוּ תְּהוּא מְרַבְּנָן וְרַב
18 יַעֲקֹב שְׁמִיָּה, כִּי הוּיָנָן כִּי – כִּשְׁהֵינּוּ בְּבֵית הַמְדֻרָשׁ שֶׁל רַב יְהוּדָה,